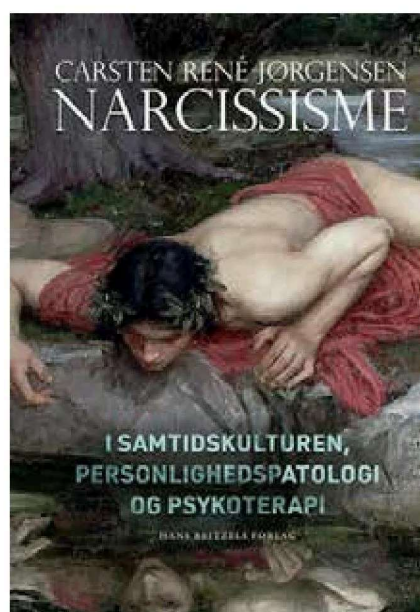

SYGDOM ELLER AFVIGELSE

Carsten René Jørgensen: *Narcissisme. Personlighedspatologi og psykoterapi*. Hans Reitzels Forlag 2025. 496 sider, 480 kr.

Narcissisme er ikke et hverdagsbegreb, vi taler om. Begrebet narcissisme giver os ofte nogle associationer til noget negativt og skamfuldt. Carsten René Jørgensens bog om narcissisme åbner op for de problematikker, der ligger i de personligheder, der lider under disse narcissistiske og dysfunktionelle personlighedsfor-

styrrelser, og bogen kommer derfor med en anerkendelse af disse menneskers lidelser.

Mennesker med narcissistiske træk er ofte på kanten af acceptabel adfærd i form af kriminalitet, misbrug, selvskade og anden skadende adfærd. Disse mennesker, hvis adfærd vi ikke anerkender, er ofte mennesker som er i dyb mistrivsel, og som har et forsværssystem, der bringer dem selv og andre i fare. De mennesker har ofte ikke en anerkendelsesværdig adfærd. Vi skal ikke anerkende deres adfærd, men vi skal anerkende dem som mennesker og hjælpe dem til en hensigtsmæssig adfærd ved hjælp af forståelse og psykoterapeutisk behandling.

Når vi i daglig tale kalder andre 'narcissister', er det oftest nedsettende og som led i en udstødelse af personer, vi ikke synes om. Carsten René Jørgensen tilbyder med sin bog en mere nuanceret og dyberegående forståelse af narcissismebegrebet end den, der dominerer vores opfattelse af narcissismen. Derfor er denne bog en vigtig bog, der omhandler mennesker med lidelser, der ofte ikke kan behandles medicinsk, og som bør blive mødt af en psykoterapeutisk forståelse og behandling.

Carsten René Jørgensen tager os med på denne rejse og indfører os i både narcissismens historiske begreb samt aktualiteten af dagens narcissisme. Carsten René Jørgensen har en yderst aktuel beskrivelse af dagens populistiske magthavere som fx Donald Trump. Samtidig indkredser han skelnen mellem de normale kendetegn og de patologiske træk. Ud over denne

teoretiske skelnen mellem, hvad narcissisme er, og hvordan narcissistiske processer og ubalancer manifesterer sig i menneskers væren og ageren i verden, forsøger forfatteren at beskrive et spektrum af narcissisme, som lægger sig i tråd med nyere forskning. På vej til en dimensional forståelse frem for en endimensionel karakteristik af menneskets personlige lidelse. Han beskriver ligeledes grænselandet mellem den normale og den patologiske narcissisme, hvormed forfatteren af bogen beskriver den grandiose narcissist og hos andre en mere sårbar karakter ved narcissisme.

Derudover har Carsten René Jørgensen en yderst gennemført beskrivelse af diagnosesystemerne, og hvordan de kan diagnosticere lidelsen NPD (narcissistisk personligheds disorder, eller på dansk: forstyrrelse). Hvis jeg skal fremføre en smule kritik af bogen, er det beskrivelsen af disse diagnosesystemer fra DSM-5, AMPD til ICD-11 mm. Beskrivelserne er interessante og giver os et sprog for lidelsens mangesidede spektrum, men man kan godt blive lidt i tvivl om, hvilke metoder og systemer der er mest valide. Det bliver en lidt uklar og forvirrende beskrivelse.

Til trods for det er det stadig interessant, at forfatteren fastholder anerkendelse af lidelsen NPD, narcissistisk personligheds disorder. Bogen giver os som professionelle psykologiske og psykoterapeutiske behandlere en nemmere tilgang til forståelse og behandling af mennesker med svær narcissisme, som er plaget af relationelle vanskeligheder, projektive aggressioner, uhensigtsmæssig adfærd, smertefuld ensomhed, nedsat funk-

tionsniveau, destruktive skamfølelser, depressionslignende symptomer, mistrivsel, tidvis selvmordstanker samt skadende adfærd.

For 10 år siden var der ofte den holdning til de stærkt lidende mennesker med narcissistiske tilbøjeligheder, at de var karakterafvigende frem for syge. Disse karakterafvigelser ville man ikke behandle i det psykiatriske miljø, og derfor efterlod man de lidende personer uden nogen behandling og uden nogen diagnose, blot med stemplet på sig som afvigere. Bogen gør op med den præmis og gør disse mennesker til andet end afvigere, nemlig til mennesker med mulighed for forståelse og behandling. Bogen giver dermed også anvisninger om den psykoterapeutiske behandling og anerkender derved psykoterapiens arbejde med klienter med NPD. Samtidig gør forfatteren opmærksom på de risici og faldgruber, der er ved arbejdet og behandlingen, og peger på vigtigheden af supervision for den gruppe behandlere.

Christina Dilling-Munk
Cand.mag. i psykologi
og sundhedsfremme
Psykokoterapeut MPF

PERSON- LIGHEDS- UDVIKLING

Susan Hart: *Fra neuron til person. Hvordan hjernen, neurokemi og miljø former vores liv.* Akademisk Forlag 2025. 185 sider, kr. 229,95. Også som e-bog.

Susan Hart beskriver i sin nye bog *Fra neuron til person*, hvordan vores liv påvirkes af det komplekse samspil mellem hjernen, dens kemiske sammensætning og miljøet. Bogen er nummer to i den serie, som i kort form fortæller om emner inden for neuroaffektiv udviklingspsykologi og psykoterapi. Susan Hart er cand.

psych., ph.d. og medlem af Dansk Psykoterapeutforening.

Fra neuron til person tager udgangspunkt i tre livshistorier, som Susan Hart bruger til at analysere, hvordan arv og miljø interagerer og spiller en vigtig rolle i menneskers personlige, sociale og følelsesmæssige udvikling fra undfangelsen til alderdom. Ikke mindst ønsker hun at vise betydningen af at integrere neurovidenskab og psykologi for at øge forståelsen af den menneskelige psykes kompleksitet.

Første kapitel gennemgår tre meget forskellige livsforløb, som gennem bogen bliver brugt til at eksemplificere den neuroaffektive udviklingspsykologi. Det er beskrivelsen af pigen Genie, der som barn har oplevet alvorlig deprivation, Martin, der er født med infantil autisme i en velfungerende familie, og til sidst Elon (Musk), som er vokset op med ikke særligt forstående forældre, og som barn blev opfattet som mærkelig og med sociale vanskeligheder. Livshistorierne er en hjælp til at illustrere, hvordan vores genetiske forudsætninger sætter rammen for den senere udvikling, samt hvilken betydning miljøet og de primære omsorgspersoner har for udviklingen af den ufærdige hjernes opbygning og neuronernes forbinden sig med hinanden. (Det har dog forstyrret min læsning, at teorien er relateret til bl.a. Elon Musks liv og udvikling nu, hvor mediernes sendeflade er invaderet med nyheder om hans handlinger i det politiske felt. Desuden er jeg ikke tilhænger af, at en offentligt kendt person bliver lagt på brikken til individuel analyse, selvom han har fortalt om sit liv i medierne).